

Escriptors de la vida bohèmia - Mediterráneo - 03/02/2019

Escriptors de (la) vida bohèmia

ALFONSO SÁNCHEZ PORTELA

Referent. Ramón María del Valle-Inclán va ser un dels grans autors d'aquest període d'entresigles.

L'Ateneu de Castelló organitza un cicle de conferència titulat 'Bohemia y Literatura' per parlar de Valle-Inclán, Sawa y Castillo

En el seu article «Bohemia, literatura e història», Jaime Álvarez Sánchez pretén analitzar els orígens literaris de la bohèmia en el context francès, la seua exportació a l'àmbit hispà i les diferents formes de ser i estar que trobem en el moviment bohemí des de la seua aparició, prestant atenció al seu tret més característic. Així, en la introducció del seu text, assenyalava com quan ens referim al terme «bohemi» solem associar-lo a «una imatge excessivament frívola en la qual mai falten trets com la vida desordenada, l'estètica extravagant i el rebuig al comú». No obstant això, i com molt bé indica Álvarez, dins del moviment que va donar nom a aquest terme existeixen diferents formes de ser i estar. En aquest sentit, ens endinsem «en un camp minat de contradiccions, ja que han estat moltes i molt diferents entre si les definicions que s'han donat sobre la bohèmia», explica.

A Espanya, quan ens referim a la Bohèmia solem traslladar-nos als carrers madrilenys d'entresigles (del XIX al

XX) en les quals, efectivament, s'observaven nombrosos casos més pròxims a aquesta opció vital idealista, però també en «un tema de recurrent recreació en la literatura, sense necessitat que pràctica real de vida bohèmia i obra literària sobre la bohèmia coincidissin necessàriament en la mateixa persona», assenyalava Álvarez Sánchez en el seu interessant article.

Quins autors espanyols podem considerar bohemis? Els integrants d'aquella bohèmia artística i literària, «addicta als cafès i el noctambulisme», van conviure amb les grans figures del Realisme, el Naturalisme, la Generació del 98, el Noucentisme i la Generació del 27. D'entre tots ells, destaquen per sobre de la resta, al nostre modest parer, Rubén Darío, Alejandro Sawa i Ramón María del Valle-Inclán. Dos d'ells seran, precisament, protagonistes del cicle *Bohemia y literatura* que organitza l'Ateneu de Castelló de la mà del catedràtic de Literatura de la Universitat Jaume I, Santiago Fortuño.

Els dies 8, 15 i 22 de febrer, a la Casa de la Cultura de Castelló, tindran lloc tres conferències a

càrrec d'il·lustres investigadors i professors universitaris que abordaran aquest moviment que molts diuen fou una miqueta desdibuixat i asocial. Amb tot, ningú discuteix avui dia l'atracció d'un període en el qual les lletres espanyoles van veure néixer i créixer a autors d'un talent sorprenent, amb una portentosa imaginació i una destresa narrativa poc comuna, com queda perfectament reflectit en la figu-

Els dies 8, 15
i 22 de febrer,
dates de les
tres ponències
previstes

ra de Valle-Inclán, un dels autors més controvertits, rigorosos, extravagants i genials que ha donat la literatura espanyola.

L'ESPERPENT

Francisco Caudet, catedràtic de Literatura Espanyola de la Universitat Autònoma de Madrid, serà l'encarregat d'obrir aquest cicle literari de l'Ateneu el 8 de febrer, a les 19.15 hores, amb una conferència titulada *Luces de bohemia, de Valle-Inclán: Horas crepusculares en un Madrid absurdo, brillante y hambriento*.

Com molts de vostès ja sabran, l'obra *Luces de bohemia* es considera el primer esperpent valleinclanes. Basada en la distorsió de la realitat i en la paròdia dels models clàssics, així com en la creació d'un llenguatge on el sublim i el vulgar conviuen en parts iguals, el seu protagonista, Max Estrella, cec com Homer, empra una particular odissea que no es desenvolupa en els mítics escenaris clàssics, sinó en els espais més sòrdids d'una nació sumida en la misèria física i moral. L'obra retrata l'estat de degradació del sistema polític nascut el 1875 amb la Restauració, un sistema que va durar més de cinquanta anys i que es caracteritzava per l'alternança pacífica al poder dels dos partits majoritaris, el liberal i el conservador. Com afirmava el propi Max Estrella a l'obra: «Espanya és una deformació grotesca de la civilització europea». Sens dubte, una obra cabdal de les nostres lletres, i el clar exemple de l'anomenat teatre de

l'esperpèntic.

El dia 15, a la mateixa hora i lloc, Agnieszka Klosinska-Nachin, professora de Literatura Espanyola de la Universitat de Łódź (Polònia), se centrarà en la figura d'un altre «bohemi», Alejandro Sawa. La seua conferència «Yo soy el otro». Alejandro Sawa, el bohemio, versarà sobre el poeta i periodista sevillà que va arribar a un Madrid «absurd, brillant i famolenc» (Valle Inclán: *Luces de Bohemia*) per primera vegada en 1885, on va viure la pobresa d'aquesta vida bohèmia i marginal. Ell va ser qui va inspirar a Valle-Inclán per al seu Max Estrella, personatge que potser arribés a eclipsar-ho d'alguna manera. Com bé va definir al seu dia la professora de la Universitat de Granada Amelina Correa, biògrafa de l'autor: «Sawa va ser el prototip de bohemí del canvi de segle», i afegeix, «va ser un desclavat que representava els valors contraris de l'època que li va tocar viure». Tot i haver mort en la més absoluta misèria, cec i alienat, ens va deixar joies com la que molts consideren la seua obra mestra, *Luminaciones en la sombra*.

Finalment, el 22 de febrer, el professor de l'UJI Vicente José Nebot ens aproparà la figura del castellonenc Pelayo del Castillo (1837-1883), amb la conferència *Pelayo del Castillo, sol en la noche bohemia de Madrid*. Aquest és per a molts de nosaltres un autor per redescobrir encara. Ara tenim aquesta oportunitat. =

Sara Llopis